

Vennad Lõvisüdamed

teatri peatoetaja

152. hooaeg

Vennad Lõvisüdamed

ASTRID LINDGREN MUINASJUTT KAHES OSAS

DRAMATISEERIJA STAFFAN GÖTESTAM

ROOTSI KEELEST TÕLKINUD VLADIMIR BEEKMAN

LAVASTAJA TIIT PALU

KUNSTNIK MAARJA MEERU

MUUSIKA JA HELIEFEKTIDE AUTOR ARDO RAN VARRES

LAULUTEKSTIDE AUTOR AAPO ILVES

VIDEOKUNSTNIK JUHO PORILA

VALGUSKUNSTNIK TÕNIS JÄRS

LAVATRIKKIDE KONSULTANT ENAR TARMO

LAVAVÕITLUSE ÕPETAJA KAIRE RUSS

PÜROTEHNIK LAURI JALUKSE (TULEKILD ILUTULESTIKUD OÜ)

LAVAMEISTER KEIJO SEPP

HELIREŽISSÖÖR VAIKO VREIMANN

INSPITSIENT MEELIS HANSING

Näidendi esitusõigusi vahendas Eesti Teatri Agentuur

Esitusõigusi omab Nordiska Aps, Copenhagen

www.nordiska.dk

ESIETENDUS VANEMUISE SUURES MAJAS 5. VEEBRUARIL 2022

Oskar Seeman, Kaarel Pogga

Oskar Seeman, Maarja Johanna Mägi, Kaarel Pogga

Osades

Korp OSKAR SEEMAN

Joonatan / Hunt KAAREL POGGA

Sofia / Ema MAARJA JOHANNA MÄGI

Jossi / Orvar PRIIT STRANDBERG

Hubert / Hunt JAANUS TEPOMEES

Veder / Kooliõpetaja VEIKO PORKANEN

Kader / Tengil KEN RÜÜTEL

Mattias JÜRI LUMISTE

Pjuke MEELIS HANSING

Lohe ja Tengili sõdurid ARTUR MÄEOTS,
REIGO HARKMANN, ANDRE LUIK,
STEN GUSSAKOV, MARKUS KÕRKJAS

Kõrtsirahvas, matuselised – kogu trupp

Muusika fonogramm:

Liisi Koikson ja Peeter Tooma (vokaal)

Marek Talts (kitarr)

Marti Tärn (basskitarr)

Tiit Kikas (viul)

Martin Petermann (löökpillid / salvestus)

Ardo Ran Varres (virtuaalinstrumentid / kokkumäng)

Aapo Ilves

Tuvid ja lohe

Tuvi lendab, tal valged on tiivad.
Taevalaotusi läbimas teed.
Kas ta tagasi pöördub kord siia?
Ei me tea.

Meil on lootus ja lootus meid kannab.
Kauged rannad või kodused mäed,
mida sa unedes vaatad
või mida sa hommikul näed?

Kas taipad,
mis läinud,
mis tuleb,
mis juba on käes?

Kõik, mida unedes vaatad
või ärgates näed...

Ükskord sa saad,
millest unistanudki aina,
sinu päralt on rohkem ja veel,
kõik on päriselt,
mitte vaid laenuks.

Tähti peegeldub soovide kaevus
ja sa saad
millest unistanudki aina,
millest unistanudki aina
ja veel.

Muinasjutt „Vennad Lõvisüdamed”, mida on nimetatud ka „Sõr-
muste „isanda” „rootsi variandiks”, ilmus aastal 1973, kui selle autor,
maailma armastatumaid lastekirjanikke Astrid Lindgren (1907–2002)
oli juba 66-aastane. Selleks ajaks oli ta jõudnud kirja panna pea kõik
oma tuntumad lasteraamatud, lood Pipist, Karlssonist, Vahtramäe
Emilist, Hulkur Rasmusest ja meisterdetektiiv Blomkvistist. Idee kir-
jutada filosoofiline muinasjutt vendadest Lõvisüdametest tekkis kir-
janikul ühel talvehommikul 1971. aastal Värmlandi kandis jalutades.
Ta ise on meenutanud seda nii: „Oli fantastiline hommik: järve kohal
oli roosa valgus, jah, oli lausa ebamaiselt ilus, ja ma sain äkitselt väga
tugeva elamuse, see oli otsekui vaade inimkonna koiduaega, ning
mul tulid lausa värinad peale. Samal ajal tundsin ma, kuidas miski
hakkas idanema, sellest võib-olla tuleb midagi, mõtlesin ma.”

Mõni aeg hiljem juhtus kirjanik uitama oma kodukandi Vimmerby
surnuaias ja lugema ühelt hauakivilt raidkirja, millel seisis: „Siin
puhkavad noored vennad Fahlenid, surnud 1860”. Sel hetkel taipas
ta, et tema järgmine raamat räägib kahest vennast ja surmast.
1977. aastal väntas rootsi filmirežissöör Olle Hellbom „Vendade
Lõvisüdamete” alusel menuka filmi, mida on korduvalt näidanud ka
Eesti telekanalid. Joonatan Lõvisüdame rolli kehastas selles rootsi
lavastaja, näitekirjanik ja produtsent Staffan Götestam. Aastal
2007 pöördus ta selle teose juurde tagasi, pannes kirja „Vendade
Lõvisüdamete” dramatiseeringu, mida on korduvalt eri riikides lavale
toodud ja mis on ka täna etenduva lavastuse aluseks.

Astrid Lindgren koos „Vendade Lövisüdamete” filmi osaliste, Lars Söderdahl ja Staffan Götestamiga

Astrid Lindgreni elust

Astrid Lindgren, neiu põlvnimega Astrid Ericsson, kasvas üles Rootsimaal lõunaosas Smålandis paikneva väikelinna Vimmerby lähedal asuvas Näsipastoraadis, mille rentnikud olid tema talunikest vanemad Samuel August Ericsson ja Hanna Jonsson Ericsson. Astrid oli nende neljast lapsest järjekorras teine. Viieaastasena lugema õppinud Astrid luges läbi kogu kirjavara, mis talle kätte puutus. Kui ta on 13-aastane, ilmub kohalikus ajalehes Vimmerby Tindning (Vimmerby Teataja) tema esimene kirjatöö. Mõni aeg hiljem pakuti talle sama ajalehe juures reporteri kohta, mille Astrid ka vastu võttis.

Olles vaid 18-aastane, jäi noor reporter lapseootele. Lapse isa, sama ajalehe peatoimetaja, oli valmis Astridiga abielluma, kuid viimane keeldus sellest, kolis Stockholmisse ning asus õppima stenograafiat ja masinakirja. Poeg Lars (Lasse) sündis 4. detsembril 1926 Kopenhaagenis asuvas riigihaias, mis oli spetsialiseerunud vallasemade abistamisele. Poeg veetis oma esimesed eluaastad hoiuperes, kuid kuna Astrid oli nüüdseks majanduslikult jalad alla saanud, oli tal võimalus poeg oma Stockholmikoju tuua. Vahepealsel ajal üritas Astrid oma tagasihoidlikust kontoripalgast kokku hoida ja külastada poega nii tihti kui võimalik. Stockholmis elati esialgu üüritoas, ja kuna lasteajaks võimalusi polnud, siis hoolitses päevasel ajal poja eest korteriperenaine. Järgmisel kevadel viis Astrid poja vanematekoju Näsile. Stockholmis õppis Astrid sekretäriks ning töötas sekretäri ja stenograafina. Kogu tema ülejäänud elu mööduski Stockholmis.

1928. aastal alustas Astrid sekretärina tööd firmas nimega Motormännens Riksförbund (Kuninglik Autoklubi), kus ta tutvus oma tulevase abikaasa Sture Lindgreniga (1898–1952), kes oli selle ettevõtte bürojuhataja. Nad abiellusid 1931. aasta aprillis ja naine võttis ka mehe perekonnanime. Perekond Lindgren kolis Vulcanusgatanil asuvasse kahetoalisesse korterisse ja Lars toodi tagasi Stockholmisse. 1934. aastal sündis Astridil ja Sturel tütar Karin, Astrid tuli töölt ära ning oli lastega kodus kuni 1937. aastani. Igal õhtul rääkis ta lastele muinasjutte.

1941. aastal kolis perekond aadressil Dalagatan 46 asuvasse korterisse, kust avanes kaunis vaade Vaasa pargile. Astridi tagasihoidlikule ja vähenõudlikule loomusele vastas see kolmetoaline korter suurepäraselt ja ta jäi sinna elama kogu oma ülejäänud eluks. Paralleelselt raamatute kirjutamisega töötas Astrid Lindgren alates 40. eluaastast veerand sajandit toimetajana kirjastuses Raben & Sjögren, mis andis välja kõik tema raamatud.

Lindgren on kirjeldanud oma isa Samuel Augustit kui suurepärast jutustajat, kes suutis peensus-teni Smålandi maastikku, inimesi, keskkonda ja olukordi ellu äratada. Isa oli Astridile väga oluline ja tema raamatutest võib leida mitmeid isa räägitud lugusid. Astridi vanemate armastusloo leiab tema 1975. aastal ilmunud teosest „Samuel August Sevedstorpist ja Hulti Hanna”, mis sisaldab lapsepõlvemälestusi ja esseesid.

Suurt osa Lindgreni teostest on mõjutanud lapsepõlveaastad Smålandi kandis eelmise sajandi alguses, sealsetel maastikel põhinevad paljude tema teoste looduskirjeldused. 1930. aastatel kirjutas Lindgren kaks lühijuttu ajakirjale Landsbygdens Jul (Jõulud Maal), mis oli tema trükidebüüdiks ilukirjanduse vallas. Tema kui kirjaniku tegelik tähelend algas „Pipi Pikksuka” looga ja kestis kuni viimase raamatuni „Röövlitütar Ronja”, mille ilmudes oli Lindgren juba 74-aastane.

Pipi Pikksuka sünnilugu algas 1941. aasta talvel, kui Astridi seitsmeaastane tütar Karin haigestus kopsupõletikku ja palus oma emal rääkida lugu Pipi Pikksukast. See oli tegelane, kelle nime ja kuju oli laps ise välja mõelnud. Lugusid tekkis aina juurde, kuid esialgu polnud kavatsust hakata neid üles kirjutama. Alles kolm aastat hiljem, kui Astrid Lindgren oli välja väänatud jala tõttu määratud voodirežiimile, pani ta Pipi juhtumised kirja eesmärgiga kinkida need Karinile tema kümnendaks sünnipäevaks.

1944. aastal ilmus Astrid Lindgreni esimene raamat „Britt-Mari puistab südant”, mis tõi talle lasteraamatute konkursil teise koha. Järgmisel aastal osales ta samal konkursil „Pipi Pikksukaga”, mille käsikirja ta oli varem edutult mitmele kirjastusele pakkunud, kuid mis nüüd pälvis esimese preemia. „Pipi Pikksukk” alustas maailma lastekirjanduses uut ajastut, Pipist sai konventsioone ja autoriteete trotsiva vabaduse kehastus, kes vabastas lapse ja lastekirjanduse tüütust moraalilugemisest.

Lastele on Lindgren kirjutanud idüllilisi perelugusid, detektiivilugusid ja raamatuid üksikutest lastest. Lisaks on ta kirjutanud esseesid ja raamatuid täiskasvanutele, aga ka pildiraamatuid, laulutekste, dramatiseeringuid ja filmistsenaariume. Tema raamatute põhjal on vändatud enam kui nelikümmend filmi.

„Armas jumal, kuidas saab inimestel küll igav olla, kui ainult jätkuks aega, et, jumala eest, jõuaks läbi lugeda kõik need raamatud, kuulata kogu muusikat, näha kõiki maailma paiku. Ei, vale puha, ma ei taha näha kõiki paiku, kuid selle asemel tahan ma kogeda suuri looduselamusi, inimelamusi ja kunstielamusi, mida pakutakse selle lühikese eluhetke jooksul. Ja siis peab ju olema ka paar hetke, et lihtsalt istuda ja enda ette pörnitseda!”

Astrid Lindgren, mõtisklusest 1964. aasta viimasel päeval

Kus asub Nangijaala?

Nime Nan-gi mõtles välja Astrid Lindgreni noorim lapselaps Olle. Nimi jäi kirjanikule meelde ja ta jäi mõtisklema, mida see võiks tähendada. Siit tuletas ta kohanime oma vendade Lõvisüdamete loole.

Varsti peale „Vendade Lõvisüdamete” ilmumist sai Rootsis tavaks nekroloogide ja mälestuskirjutiste lõppu kirjutada: „Kohtume Nangijaalas!”

2011. aastal kirjutas ja avaldas taani muusik Rasmus Seebach loo nimega „Nangijala”

*Ma tean, et sa kardad pimedust, ma jätan tule põlema
jätame ukse lahti, siis ma saan valvata su tuba.
Sa tunnistad, et sul on hirm ja ma saan aru, miks.
Aga luba ma räägin sulle, kuhu me oleme teel.*

*Ma tean, et pilvede taga on koht, kus on tuhandeid
lapsi ja naljakaid loomi,
kus suved täis seiklusi on ootamas sind.
Sa ei mõtle siis enam minule, sest kõik on vaid mäng,
ja kui sa ühel päeval kuuled koputust uksele,
näed sa seal mind.
Ja siis ma võin sind viia endaga kaasa sinna, kus on
Nangijala, Nangijala.*

Otsi laul Youtube'ist üles ja vaata ka videot!

Jaanus Tepomees

Lavastaja Tiit Palu

Veiko Porkanen, Ken Rüütel

Foto proovist

Maarja Johanna Mägi, Kaarel Pogga

Teatrijuht Kristiina Alliksaar

Draamajuht Tiit Palu

Muusikajuht Risto Joost

Balletijuht Mare Tommingas

Lavastusala Maarja Liba, Maiken Nõmmoja

Lavatehniline meeskond Rello Lääts, Ken-Konrad Kerm, Keijo Sepp, Reigo Harkmann, Andre Luik, Sten Gussakov, Markus Kõrkjas, Sergei Ivanov, Mart Visnapuu, Aigar Kikkas

Dekoratsiooniala Marika Raudam, Mait Sarap, Innari Toome, Ain Austa, Andres Lindok, Katrin Pahk, Leenamari Pirn, Helen Elbrecht, Terje Kiho, Armin Luik, Aleksandr Karzubov, Indrek Ots, Mart Raja, Karmo Kiivit

Grimmia Kelly Treier, Maarja Svirgsden, Gretel Persidski, Viktoria Rüster, Janika Kolju

Kostüümiala Liisi Ess, Ivika Jõesaar, Ruth Rehme-Rähni, Külli Kukk, Edith Ütt, Olga Vilgats, Ivi Vels, Irina Medvedeva, Heli Kruuse, Luule Luht, Tia Nuka, Kaire Arujõe, Valentina Kalvik, Inkeri Orasmaa, Daisy Tiikoja, Elli Nõps, Anneli Vassar, Natalja Malinen, Marit Reinmets, Ljubov Guzun, Juta Reben, Toomas Vihermäe, Ljudmila Nikolajeva

Riietusala Raina Varep, Eva Kõiv, Anu Kõiv, Kadri Kangur

Rekvisiidiala Liina Martoja, Kaie Uustal, Annaleena Adamson, Kärt Paasik, Mirka Porrassalmi, Angelika Aun

Valgustusala Andres Sarv, Tõnu Eimra, Kaspar Aus, Villu Adamson, Andrus Treier, Tõnis Järs, Tauri Kõtsi, Madis Fuchs

Heli- ja videoala Andres Tirmaste, Kalev Kääpa, Juho Porila, Andreas Kangur

Kavalehe koostas Sven Karja, **teostas** Katrin Kelpman, **fotod lavastuse proovist tegi** Maris Savik

Emakeelne kultuur on hindamatu väärtus.

30. detsembril 2006 asutasime Vanemuise Fondi,
et hoida ja toetada Eesti teatrikunsti.
Lubame hea seista fondi käekäigu eest

Olga Aasav, Kalev Kase, Mart Avarmaa, Tartu linn

Vanemuise Fond on loodud teatri töötajate erialase arengu ja koolituse toetuseks. Fondi on võimalik teha annetusi:

SA Tartu Kultuurkapital / Swedbank IBAN: EE092200221011379347, SWIFT: HABAE2X /

SEB Pank IBAN: EE251010102052050006, SWIFT: EEUHEE2X

Märksõna: VANEMUISE FOND

Suur aitäh teile Vanemuise fondi poolt:

Olga Aasav, Andrus Ansip, Mart Avarmaa, Alar Kroodo,
Kalev Kase, Mati Kermas, Eero Timmermann,
Tartu linn, Vanemuise advendikontserdii annetajad

Teatri peatoetaja

Aasta toetaja

Koostööpartner

Suvekontserdi peatoetaja

Autopartner

AMSERV

Ametlik hotellipartner

TARTU

KULTUURIMINISTEERIUM

Kanname elamusi

Kõige mõnusam aeg ootab

 TALLINK

ELAMUSTEKS LOODUD

TOYOTA COROLLA CROSS

Teatrielamuste toetaja
amservauto.ee

AMSERV
TOYOTA ON MEIE HING

vanemuine.ee